

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

81. An qui v. g. in India, vel in partibus infidelium timeat non posse habere
Confessarium tempore mortis, teneatur anticipare Confessionem, ut
adimpleat praeceptum divinum confitendi in articulo ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76393](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76393)

5. Nota verò, quòd licet non sit præceptum divinum particulare de confitendo per interpretem; ad illud tamen quem obligati posse ex præcepto charitatis, quando scilicet in articulo mortis non esset securus de contritione, sed de ea dubitat; an verò si probabiliter iudicat se habere contritionem. Qui etiam ulterius putant in tali casu sufficere, quod unum peccatum mortale sic confiteatur, & reliqua in genere. Imo Coninchus existimat sufficere confiteri peccata aliqua venialia; quia sic indirectè absolvetur à reliquis, etiam si solum habeat attritionem.

6. Sed Pontius ubi supra observat quòd si in tali casu sufficit confessio unius peccati mortalis aut venialis, vix unquam occurrere posse obligationem, etiam ex charitate confitendi cum interprete; quia vix unquam fieri potest, quin aliquo signo possit quis significare aliquod peccatum mortale aut veniale; sufficeret autem id facere. Concludit itaque non esse præceptum ullum confitendi per interpretem, nisi in articulo mortis ratione periculi defectus contritionis, cum non posset ullis signis ullum peccatum confiteri, & tunc sufficere confiteri unum peccatum etiam veniale in particulari, ac reliqua in generali. Sed in favorem amantissimi Domini mei Card. de Lugo fiant DD. ejus sententiam non esse singularem, nam illam docet *supplem. D. Thom. in 3. part. q. 9. art. 3. ad 2. Canus relect. de Pœnit. part. 5. & ex Theologis neotericeis Ludovicus Caspensis in cur. Theol. tom. 2. disp. 4. sect. 15. n. 120.*

7. Nota hic obiter, aliquem posse validè & licitè confiteri per scripturam Sacerdoti præsentem, dando ipsi illam legendam, & significando se accusare de omnibus illis, quæ scripto tradit; quando aliter confiteri non potest. Imò & cum posset etiam aliter nullum est præceptum prohibens talem confessionem, modò saltem postquam Sacerdos legit peccata, pœnitens dicat: Accuso me de omnibus illis peccatis, quæ legisti in illo scripto, nam sicut secundum omnes, si Sacerdos cognosceret peccatum commissum à pœnitente, utpote qui esset præsens cum committeretur, aut qui id audiret, sufficeret pœnitenti dicere: Accuso me de illo peccato, quod vidisti me committentem, aut quod audivisti me commississe heri, aut nudius tertius, ut tenent authores communiter: ita in proposito dicendum est à pari.

8. Sed difficultas est, an pœnitens teneatur se accusare de illis peccatis scriptis postquam à Confessario lecta fuerunt, vel sufficiat antea. Cardinalis Lugo videtur putare illud requiri, & non sufficere quod dicat antecessenter: *Accuso me de peccatis quæ leges in illa scriptura*: sed revera tamen existimo sufficere quod accuset se ante; nam illa accusatio manet moraliter post lecta peccata, & ex eo quod non retractet se, & maneat expectans absolutionem post lecta peccata, sufficienter innotescit Confessario, quod etiam post lecta peccata accuset se de illis. Per quod patet ad ea, quæ proponit Lugo in oppositum. Et ita tenet Pontius ubi supra, n. 48. & Leander de Sacram. tom. 1. tr. 5. disp. 6. q. 15. contra Sotum, & Candidum, opinionem Cardinalis de Lugo tenentes. Valdè enim accidentarium est quod ante vel post de illis pœnitens ore se accuset, sicut est quod antea, vel post de illis contritionem habeat, dummodo ad absolutionem ab illis præcedat.

9. Sed si aliquis hic querat, an qui non potest aliter, teneatur confiteri per scripturam? Plures quos citat & sequitur Pasqualigius in *Theol. tom. 2.*

contr. 82. sect. 14. n. 18. negativè respondent alij, quos citat & sequitur Leander de Sacram. tom. 2. tract. 5. disp. 6. q. 17. affirmant. Sed ego utramque opinionem puto esse probabilem, nisi aliquis dicat distinguendum esse cum Pontio in *cur. Theolog. disp. 45. q. 6. concl. 3. n. 48.* nam si quis posset scribere coram Sacerdote, quia ex natura rei nullum est periculum morale publicitatis majoris per talem confessionem, quam per vocalem: cum possit pœnitens chartam statim rumpere, sic ut amplius legi non possit, & in hoc casu teneretur sic confiteri, & procederet sententia affirmativa Leandri, & aliorum; vel si non posset scribere coram Sacerdote, tunc non esset obligatio scribendi illa antea, nam facilè charta, in qua scriberentur ante perdi posset & sic peccata publicari, & in hoc casu non teneretur ita confiteri, & procederet opinio negativa Pasqualigi, & aliorum.

RESOL. LXXXI.

An qui v. g. in India, vel in partibus Infidelium timent non posse habere Confessarium tempore mortis, teneatur anticipare confessionem, ut adimpleat præceptum divinum confitendi in articulo mortis? Ex quo sequitur infirmum, qui perseverans in articulo mortis, seu periculo, iterum peccavit mortaliter post confessionem tunc factam, teneri iterum confiteri. Ex p. 11. tr. 8. & Misc. 8. Ref. 37.

§. 1. **N**egativè respondet nominatim contra me P. Leander de Sacram. tom. 1. tr. 5. *disp. 3. quest. 11.* Probatur primò, quia in hoc casu, nullo modo adest periculum mortis, in quo tempore est præceptum Divinum confitendi: ergo ante illud nequit obligare. Secundò, qui non est confessus in articulo mortis, non tenetur, eo articulo elapso, postea confiteri ad implendum præceptum Divinum; ergo à fortiori non tenebitur quis confiteri ante adventum prædicti articuli. Sic in simili tenet Azorius *tom. 1. institut. moral. lib. 13. cap. 41. quest. 13.* & reputant probabile Joannes à Cruce in *summ. de pœnitent. quest. 3. dub. 3. conclus. 2.* & Joannes Sancius in *select. disputat. 11. num. 90. pagin. 91.* & tenent alij moderni. Nec argumentum contrariorum multum obstat; est enim discrimen manifestum. Quia in dicto casu, jam obligat præceptum audiendi Missam; cum ergo in hora tertia, verbi gratia possit quis illud adimplere; verè ad id tenetur: In nostro autem casu non sic; cum nondum obliget præceptum confessionis pro articulo mortis. Hucusque Leander.

2. Sed ego puto non esse recedendum à communi sententia, quam olim docui, & præter Doctores à Leandro citatos, illam docet Amicus in *curso Theol. tom. 8. disp. 17. sect. 4. num. 43.* ubi sic ait: certum est hoc præcepto obligari etiam illos, qui sunt in probabili periculo mortis: ut primò parturientes, vel quæ maximas expertæ sunt in partu difficultates; qui bellum, vel periculosam navigationem aggrediuntur; qui probabiliter putant se ante mortem copiam Confessarij non habituros; hi enim omnes ante articulum, vel periculum mortis confiteri tenentur, dum copiam Confessarij habent, & conscientia peccati mortalis stimulantur. Ratio omnium est: quia cum omnes teneamur ante mortem hoc præceptum adimplere, imminente periculo mortis, vel probabili dubio, quòd

Sup. hoc supra in Ref. 65. & in co. 5. tract. 9. et Ref. 21. 5. sed contra, riam. in principio.

quòd non finis ante mortem Confessorem habituri, tenemur, cum primum possumus, hoc præceptum adimplere. Ita Amicus; cui adde Roecafal in *praxi Theol. mor. tom. 2. lib. 4. de prac. Eccl. c. 2. n. 16.* asserentem, omnes docere ad observandum præceptum Divinum, quod si aliquis credat in periculo mortis non posse confiteri, teneri prævenire confessionem.

3. Idem docet Dicastillus *de Sacrament. tom. 2. tract. 8. disp. 7. dub. 2. num. 21.* ubi sic ait: Asserendum est, hoc præceptum Divinum confitendi peccata per se obligare, non solum in articulo mortis Physico, sed etiam in periculo, quod certissimum est, & concedunt omnes Authores; unde obligat in morbo gravi, & in periculosa navigatione, & quando instat prælium, & quando delicta femina primum parit, vel qua partus difficile habere solet, & quoties homo habet peccatum mortale non confessioni jam prius subditum, & probabiliter timet, si secundò non confitetur, postea non habiturum copiam Confessarij ante mortem, vel periculum mortis, ut accidere potest in India, vel in aliqua captivitate. Qui omnes casus appellantur, articulus, seu periculum mortis; quatenus, nisi tunc confessio fiat, est periculum decedendi sine confessione.

4. Ex hac doctrina sequitur, infirmum, qui perseverans in articulo, seu periculo mortis iterum peccavit mortaliter post confessionem tunc factam, teneri iterum confiteri; quia præceptum Christi est confitendi omnia peccata mortalia in vita, est autem periculum tunc decedendi sine illius peccati confessione, nisi tunc confessio fiat, ac propter eandem rationem, imò à fortiori tenetur confiteri, qui nunc habet copiam Confessarij, quam postea non habebit per totam vitam, ut contra aliquos (quorum sententiam probabilem putat Joannes de la Cruz in *directorio part. 2. penit. q. 3. dub. 3.*) notavit Lugo *disp. 15. n. 37.* Hæc omnia Dicastillus.

RESOL. LXXXII.

An servi Christiani Infidelium, si tempore Paschatis non habeant copiam Confessarij, teneantur elicere actum contritionis de peccatis mortalibus perpetratiss? Ex part. 3. tractat. 7. Refol. 63. alias 62.

Sup. hoc in
fià ex Ref.
164 §. ult.
prope finem,
à vers. Et
sic. & infra
ex Ref. 85.
Vide quinque
que lin. ult.
§. Sed omnes.

§. 1. **R**espondeo, quòd Henric. *l. 1. de penit. cap. 6. num. 8.* docet, eum qui tempore Paschatis, seu eo tempore, quo obligat hoc præceptum, non potest actu confiteri, teneri, confiteri, seu elicere actum contritionis, quia inquit, Deus non præbet inducias ultra tempus Præcepti, per Ecclesiam designatum. Oppositum tamen existimo probabilius cum Suarez *disp. 15. de penit. sect. 6. n. 13.* quia, quando Ecclesia obligat ad aliquem actum externum, non tenemur ad internum, si externus actus haberi non potest, eò quòd ad internum secundariò obligamur, sic qui divinum officium persolvere non potest aliquo die, non tenetur pro illo tempore attendere ad Deum. Et ita etiam docet Trullench in *Decalogum. tom. 1. lib. 3. cap. 4. dub. 2. num. 15.*

RESOL. LXXXIII.

An meretricis, qua in Paschate non sunt confessio,

privantur Ecclesiastica sepultura, & incidant in censuram aliquam Synodalem si exeat?

Et an Pueri, qui decimum quartum annum, vel ad minimum duodecimum nati non sunt, in nullo modo incurrant dictas penas, si non confiteantur in Paschate? Ex part. 10. tr. 12. & Misc. 2. Ref. 36.

§. 1. **N**egativè respondet Leandrus *de Sacrament. tom. 1. tract. 5. disp. 3. q. 58.* ubi sic ait: licet Meretricis peccent mortaliter, non implendo annuæ Confessionis præceptum, non tamen incurunt præfatas penas. Primò: quia tales nunquam denunciantur, etiam si per multos annos non confiteantur. Secundò; quia illarum miserimus status permittitur ab Ecclesia ob vitanda majora incommoda; non ergo ab illa puniuntur; nam aliàs nullo modo diceretur permitti, si tam rigida pena earum peccatum puniretur. Ita ille, qui citat Vivaldum, Sà, Grassum, Rodriquez, & Zerolam; quibus ego addo novissimè Martinum de San Joseph in *man. Confess. tom. 1. lib. 1. tract. 6. de penit. num. 12.* sic asserentem. Las penas puestas por la Iglesia à los que no cumplen con el precepto annuo de la Confession, son privacion de sepultura Ecclesiastica, y del ingreso de la Iglesia però no se incurren ipso facto, si no despues de la sentencia del Juez. No incurren estas penas los niños antes de quatorze años, y las niñas antes de doze, que es la edad de la pubertad, porque piadosamente se puede creer, que la Iglesia no quiere castigar antes de esta edad. Sanch. in *Summ. lib. 1. cap. 12. num. 7.* Henriquez *lib. 8. cap. 42.* Fagundez *precept. 2. lib. 1. cap. 3. num. 15.* Lugo *disput. 15. num. 150.* Valquez, *quest. 90. art. 2. dub. 4. y es comun.* Y lo mismo creo se deve dezir de las rameras, de qui en permite la Iglesia su maltrato; y por el mismo caso se ha de dezir, que no las quiere castigar con tal rigor, y nadie las denuncia della gente perdida. Ita ille. Vnde Emmanuel Sà, etiam in Editione correctà à Magistro Sacri Palatii, quam penes me habeo impressà Venetiis anno 1614. apud Georgium Valentium, *verb. Confessio, n. 43.* idem asserit.

2. Verum pro affirmativa sententia Leandrus citat Fagundez, *precept. 2. lib. 1. cap. 3. num. 10. & 11.* & Cardinalem Lugo *de Sacram. Penitentia, disp. 15. num. 149.* Sed Lugo, ut legentibus patebit, loquitur ibi de Pueris, qua ætate obligentur ad præceptum annuæ confessionis & nihil agit de hac questione. Idèd tu cogita. Et ut verum fatear hic Romæ Meretricis, quæ in Paschate non receperunt Sacramentum Penitentia, si moriantur absque confessione, privantur Ecclesiastica sepultura, & in quodam loco extrà Portam populi sepeliuntur.

3. Puto tamen satis probabile id quod asserit Martinus ubi *suprà*, nempe quod pueri, qui decimum quartum annum, vel ad minus duodecimum nati non sunt, in nullo modo incurunt prædictas penas, id est, nullo modo plectendi sunt ingressu Ecclesie, & privatione Ecclesiastica sepultura; nec excommunicatione, quia piè creditur, usque ad eam ætatem, piam matrem Ecclesiam noluisse pueros censuris ad sua præcepta servanda cogere. Et ita me citato tenet etiam cum pluribus Leandrus ubi *suprà*, *quest. 57.* & etiam me citato Trullench in *Decalog. tom. 1. lib. 3. cap. 4. dub. 2. numero 12.* quicquid probabiliter etiam in contrarium asserant alij.

RESOL.